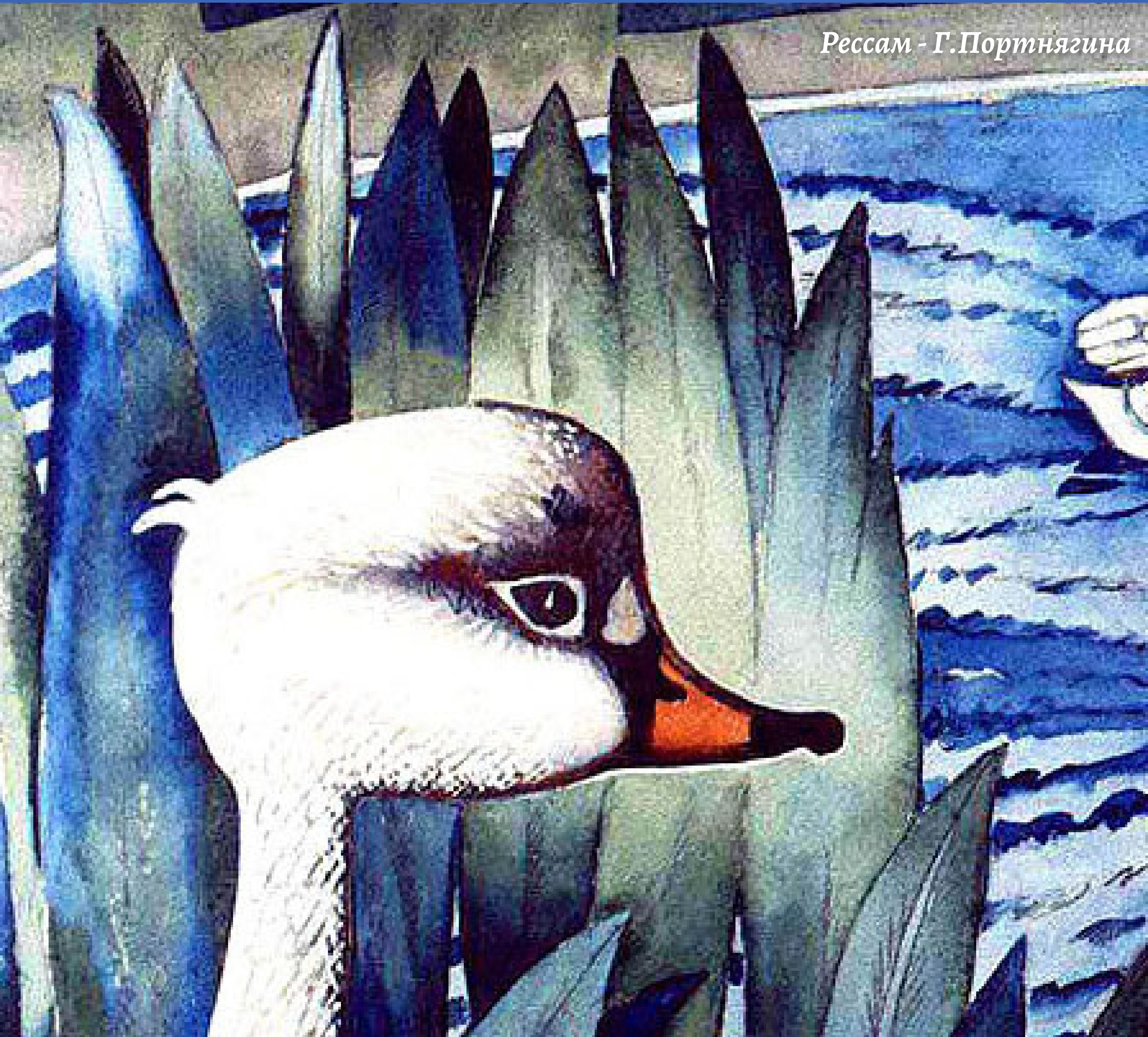

Титис панийчик

Ресам - Г.Портнягина

Ханс Кристиан Андерсен

Л.Алиева, Г.Муртазаева. ЭДЕБИЙ ОКЪУВ 4

Яз маали. Чёллерде энди чавдарлар сараргъан, чалынгъан пиченлер кебенлерге топлангъан.

Чевре четинде терен улукълар олгъан эски эв кунешке къаршы тура. Эвнинъ диварындан сувгъа баргъандже къампалар осе. Бу къампалар о къадар буюк ки, оларнынъ япракълары тюбюнде уфакъ балалар гизлене эдилер.

Къампалар арасында, орманда олгъаны киби, тынч ве титис эди. Папий мында озъ йымырталары устюнде кулюк ята эди. Энди чокътан кулюк яткъанындан, баягъы безген эди. Ниает йымырталарынъ къабукълары чатлады. Папийчиклер къыбырдашты, къабукъны чёкчюледи ве башчыкъларыны узатып чыкъардылар.

- Пип, пип - деди олар.

- Кряк, кряк! - деп джевапланды ана папий.

Папийчиклер къабукъларындан чыкъты,
этрафларына козь кездирип,
къампаларнынъ ешилъ япракъларына
бакътылар. Аналары оларгъа кедер этмеди:
ешилъ тюз козь ичюн файдалы бир шейдир.

- Вай, бу дюнья не къадар буюк экен! -
деди папийчиклер.

Эльбет де буюктир! Къабукълары ичинде
яткъанда, тарлыкъ эди, шимди исе
боллукъкъа бакъ!

Ресам - Г.Портнягина

Аналары балаларындан сорады:

"Дюнъя дегенлери тек бу ердир беллейсизми? Ёкъ, дюнъя дегенлери багъчанынъ о тарафына узанып кете ве чёллергедже бара. Лякин анда мен озюм де олмадым... Сонъ, насыл, эпинъиз чыкътынъызмы? - деп сорады о, аякъкъа турып. - Ёкъ, даа эписи чыкъмагъан, энъ буюк йымырта олгъаны киби тура... Тезден чыкъса экен." Папий кене ерине отурды.

Ресам - Г.Портнягина

Ахыры, буюк йымырта да чатлады. Папийчик къабукътан суюрелип чыкъты. Лякин бу папийчик пек балабан ве титис эди! Папий, онъа бакъып, шойле деди:

- Къарардан зияде балабан! Меним балаларыма асла да ошамай. Бу бириси кок тюсте. Барып да кокюш баласы олмасын!

Эртеси куню ава пек яхшы олды. Папий озюнинъ аилесинен якъындаки улукъкъа кетти. Папий, былт-былт этип, сувгъа тюшти, башыны ялыгъа чевирди, балаларыны чагъырды. Папийчиклер, чокъ тюшюнип турмадан, бири-бирининъ артындан сувгъа тюштилер.

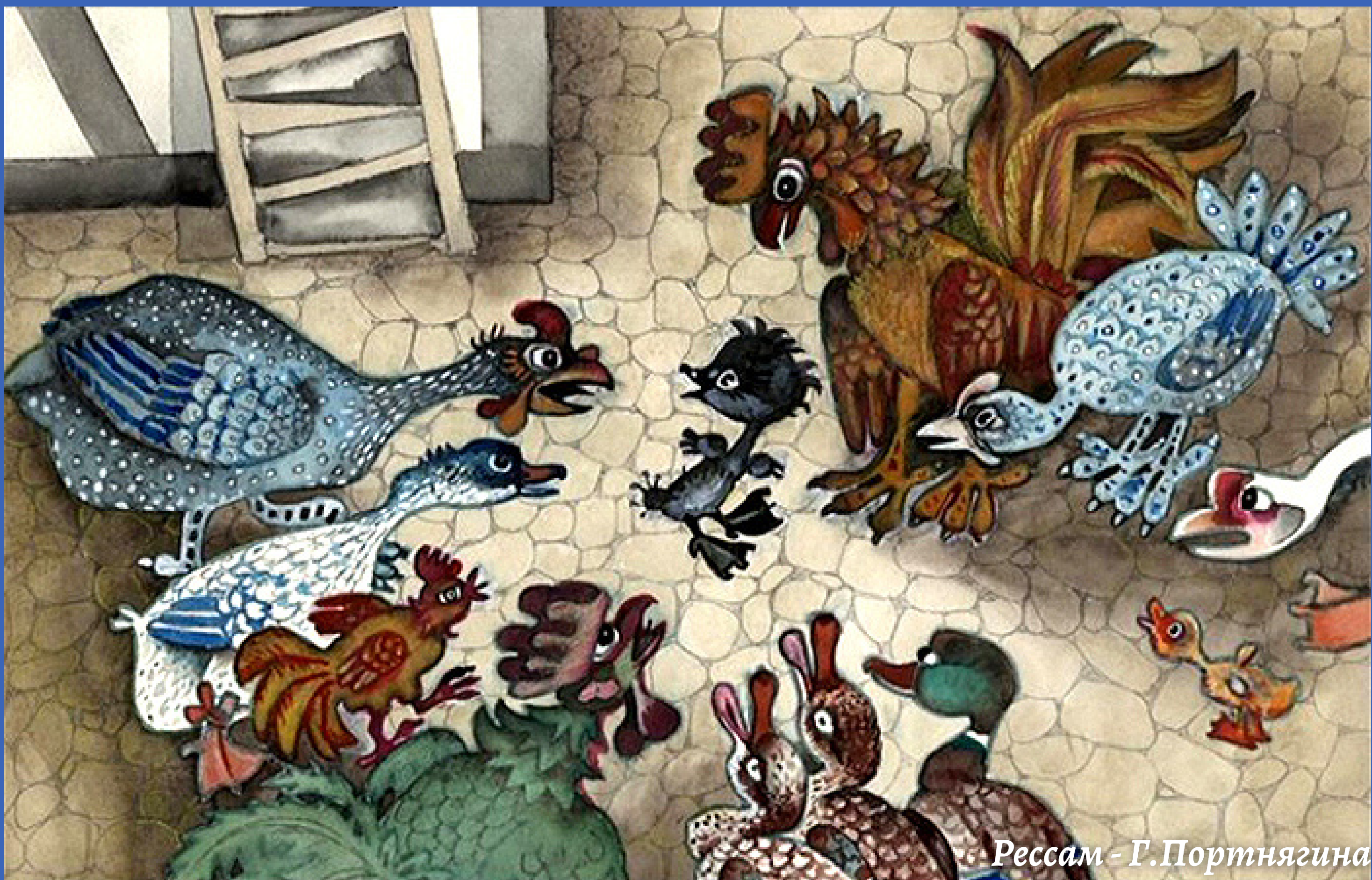
Сув оларнынъ башларыны орытсе де, тезден сув устюне атылып чыкътылар ве ялдап кеттилер. Атта кок тус титис папийчик де олардан артта къалмады.

**Ялыгъа келип чыкъкъан папий,
балаларына шойле деди:**

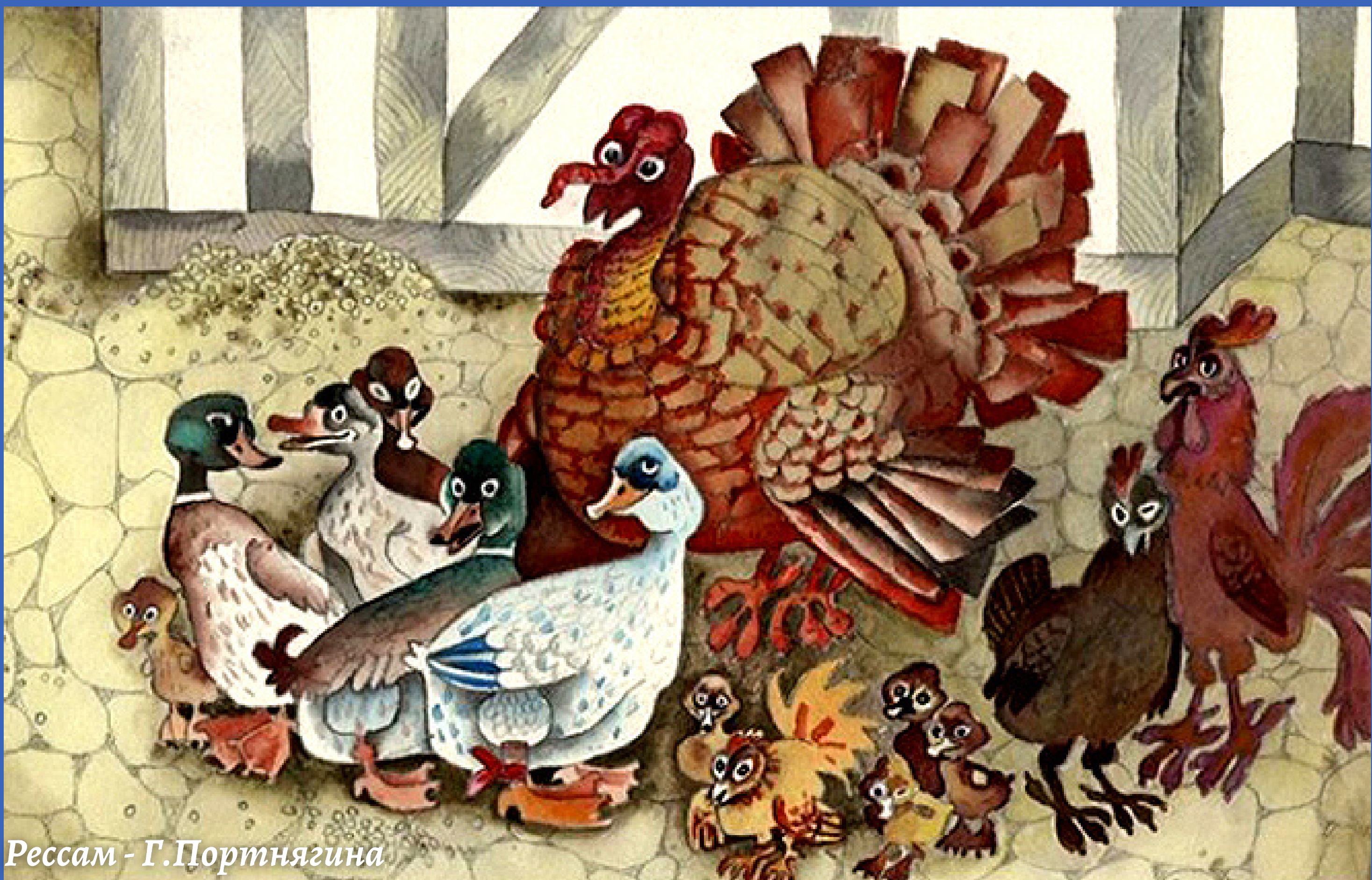
**- Балачыкъларым, энди меним пешимден
келинъиз. Мен сизни къушлар аилесине
косътермек истейим. Амма яхшы
бакъынъыз, барып да олардан бири
устюнъизге басмасын. Мышыкълардан да
сакът олунъыз!**

Олар къуш азбарына келип кирдилер.

Папийчиклерни бутюн къушлар бегендилер, тек бир энъ сонъунда йымыртадан чыкъкъан титис папийчикке ёл бермедилер. Оны, тек бир папийлер дегиль, тавукълар да чёкчюледи, къакъыштырды ве эриштирдилер.

-Бу бири - къарардан зияде балабан! - деди олар.

Догъгъанда, аякъларында шпорлары
олгъан ве бунунъ ичюн де озюни
эписинден устюн туткъан ата-кокюш
къабарды-къабарды да, елькенли геми
киби, папийчикнинъ янына учып кельди,
онынъ козьлерине бакъты ве
къанатларыны къакъты, ачувындан
тарагъы къып-къызыл олды. Заваллы
папийчик не япаджагъыны,
къайда гизленеджегини бильмей къалды.
Бойле титис догъгъаны ичюн, оны бутюн
къушлар куле!

Биринджи кунъ мына бойле кечти.

Ресам - Г.Портнягина

Бундан сонъ папийчикнинъ алы даа фена олды. Заваллыны бутюн къушлар къувалай эдилер. Атта къардашлары биле онъа:

- Баре сени мышыкълар ашаса эди, бешарет! - дей эдилер.

Анасы эки сёзнинъ биринде:

- Козюме корюнме, къамыш аякъ! - дей эди.

Папийлер оны тишлей, тавукълар чёкчюлей, къушларны беслеген къызчыкъ исе оны аягъынен къакътып йибере эди.

Ресам - Г.Портнягина

**Ахыр-сонъу, папийчик даянамады.
Къорадан секирди ве чыктып кетти.
Пытакълар устюндеки къушчыкълар, ондан
уркип, учып кеттилер.**

**"Мен титисим, онынъ ичюн менден
къачалар", - деп тюшюнди папийчик.**

**О, эп чапты, чапты ве ниает кийик
папийлер яшагъан буюк сазлыкъкъа барып
етти. Геджесини анда кечирди. Заваллы пек
ёргъун ве кедерли эди.**

Эртеси куню сабасы юкъудан уянгъан кийик папийлер янларында янъы аркъадаш корип, ондан сорадылар:

- Сен насыл къушсынъ?
- Сен пек чиркинсинъ, - деди кийик папийлер. - Лякин бунынъ бизим ичюн эмиети ёкъ. Амма бакъ, бизнен сой-соп олмагъа тырышма.

Бойле шей папийчикнинъ акъылына де кельмеген эди. Онынъ бирден-бир истеги къамышлар тюбюнде яшамакъ ве сазлыкъ суву ичмек эди.

Папийчик сазлыкъта эки кунь яшады. Шу куньлери анда эки дане кийик папий учып кельди. Олар да йымыртадан даа якъында чыкъкъанлар.

- Дост, бизни динъле, - деди олар. - сен пек худжурсынъ, санъа бакъмасы бизге шенълик бере. Бизнен яшап, учып юрьмеге истейсинъми?

Ресам - Г.Портнягина

Шу дакъкъасы "Пиф!Паф!" давушлары кѳопты ве кийик папийлернинъ экиси де кѳамышлар тѳбюне йыкъылдылар; сув кѳаннен кѳызарды. "Пиф! Паф!" - кене давуш кѳопты. Бу арада кийик папийлернинъ бутюн сѳрюси кѳамышлар ичинден кокке котерильдилер. Атыш токѳтамады. Авджылар сазлыкѳны чевре-четтен сарып алдылар, олардан базы бирлери сазлыкѳ янындаки тереклернинъ пытакѳлары устюне ерлешкенлер. Кок тѳсю тѳтюн тереклерни булут киби кѳаплап, сув устюнде яйылды.

Сазлыкъта авджы копеклери чапыштылар. Оларнынъ кескин-кескин урювлери эшитильди. Къамышлар ве алаботалар о якъ-бу якъ салландылар. Заваллы папийчик, къркъусундан, аз къалды олеязды. Башыны къанаты астында сакъламакъ истеди, лякин тилини салындыргъан ве козьлерини йылтыраткъан авджы копеги шу саат онынъ янына чапып кельди. Копек папийчикке бакъты, тишлерини къайрады ве кене чапып кетти.

"Токъунмады! - деди папийчик зорнен нефес алып. - Пек бешарет олсам керек, мени ашамагъа джийренди".

Папийчик, ав биткендже къамышлар тюбюнде пысып, къыбырдамайып ятты.

Атышлар тек акъшам устю тынды. Заваллы папийчик еринден турды, этрафына бакъты ве чёллер, торгъайлар ичинден чапып кетти.

Акъшамгъа таба уфакъ ве эски бир эвге барып етти. Эв пек джарты эди: санарсынъ йыкъыладжакъ амма, къайсы тарафкъа йыкъылмасыны бильмей. Эвнинъ къапусы бир демиринден айырылып, янтайып тура эди. Папийчик къапу арасындан ичери кирди.

Бу эвде бир къартийчик озюнинъ бирден-бир тавугъы ве пардошынен яшай эди.

Ресам - Г.Портнягина

**Сабасына пардош ве тавукъ папийчикни
эследицер; пардош миявлады, тавукъ исе
адакълады.**

**- Анда не бар? - деп сорады къартий ве
айланып бакъты.**

**Сокъурлыгъы себебинден, папийчикни
семиз бир папий белледи. Оны озюнде
къалдырмакъ къарарына кельди.**

Ресам - Г.Портнягина

**Заваллы папийчик бутюн кунь бир
кошечикте пысып ве яныкъсырап отурды.
Куньлерден биринде, къапу артынадже
ачылып, одагъа тазе ава ве кунешнинъ
айдын ярыгъы кирди. Буны корип,
папийчикнинъ сувда ялдайджагъы кельди.
Истеги пек буюк олгъанындан, бу акъта
тавучыкъкъа да айтты.**

- Тапкъан шей! - дей тавучыкъ. - Бош-бошуна отургъанынъдан, акъылынъа чешит ахмакълыкълар келе. Мен япкъан киби, се де йымырта къозла, я да пардош киби миявла, о вакъыт олмайджакъ шейлерни унутырсынъ.

- Ёкъ, башымны алып кетерим, гъалиба, - деди папийчик.

- Кетсенъ, яхши олур эди, - деди тавучыкъ.

Ресам - Г.Портнягина

**Кетти. Сувларда ялдады, башыны эгип,
сувгъа далды. Лякин этрафындакилер оны
куле ве къува эдилер, чюнки папийчик пек
чиркин эди.**

**Куньлер кечти, кузь кельди; ормандаки
япракълар сарардылар. Рузгяр оларны
къопарып ала да, авада савура эди.
Сувукълар башлады, кок юзюни булутлар
къаплады. Дивар устюндеки къаргъа, пек
яман ушюгенинден, къарылдап башлады.
Заваллы папийчикнинъ вазиети
агъырлашты.**

Рессам - Г.Портнягина

**Акъшамлардан биринде, кунеш
къонаяткъанда, орман артындан бир сюрю
аджайип къуш кокке котерельди. Олар къар
киби бем-безаз, узун ве дюльбер боюнлы
эдилер. Олар акъкъушлар эдилер. Труба
сесине ошагъан давушларынен
багъырышып, кенъ къанатларыны къакътып,
сувукъ тогъайлардан денъиз артларына,
сыджакъ диярларгъа учып кете эдилер.**

Ресам - Г.Портнягина

Олар пек юксек котерильдилер. Заваллы папийчикни бельгисиз бир телаш сарды. Сув ичинде айланчыкъ киби бурулып, бойнуны узатты ве ойле бир кескин эм де худжур сесинен къычырды ки, давушындан тап озю къоркъты. Аджайип къушлар козьден гъайып олгъан сонъ, папийчик кене сувгъа далды, сув устюне котерильди, лякин бу арекетлерни не ичюн япкъаныны озю де бильмей эди. Учуп кеткен къушларнынъ адларыны да, къайда учкъанларыны да бильмей эди, лякин оларны дюньяда эр кестен зияде севди.

Рессам - Г.Портнягина

Шу йылы къыш пек сувукъ олды. Сувнынъ текмиль бузламамасы ичюн, папийчик тыныш алмадан ялдамагъа меджбур олды. Лякин онынъ ялдагъан сув ёлагъы кунь-куньден тарлашты, чюнки энди аяз сувукълар башлагъан эди.

Шу къатты къышта папийчикнинъ башына кельген бутюн беляларны, бахытсызлыкъларны икяе этмесининъ чареси ёкъ.

Ниает, ер юзюни кене кунеш къыздырды. Къарылгъачлар йырлап башладылар. Бааръ къайтып кельди.

Ресам - Г.Портнягина

**Папийчик, бутюн къыш дурагъы олгъан
къамышлар ичинден чыкъып, учып кетти.
Онынъ къанатлары эвелькинден чокъ
къуветли эдилер. Бу къанатлар оны тез-тез
учурып, огге догъру алып кеттилер.**

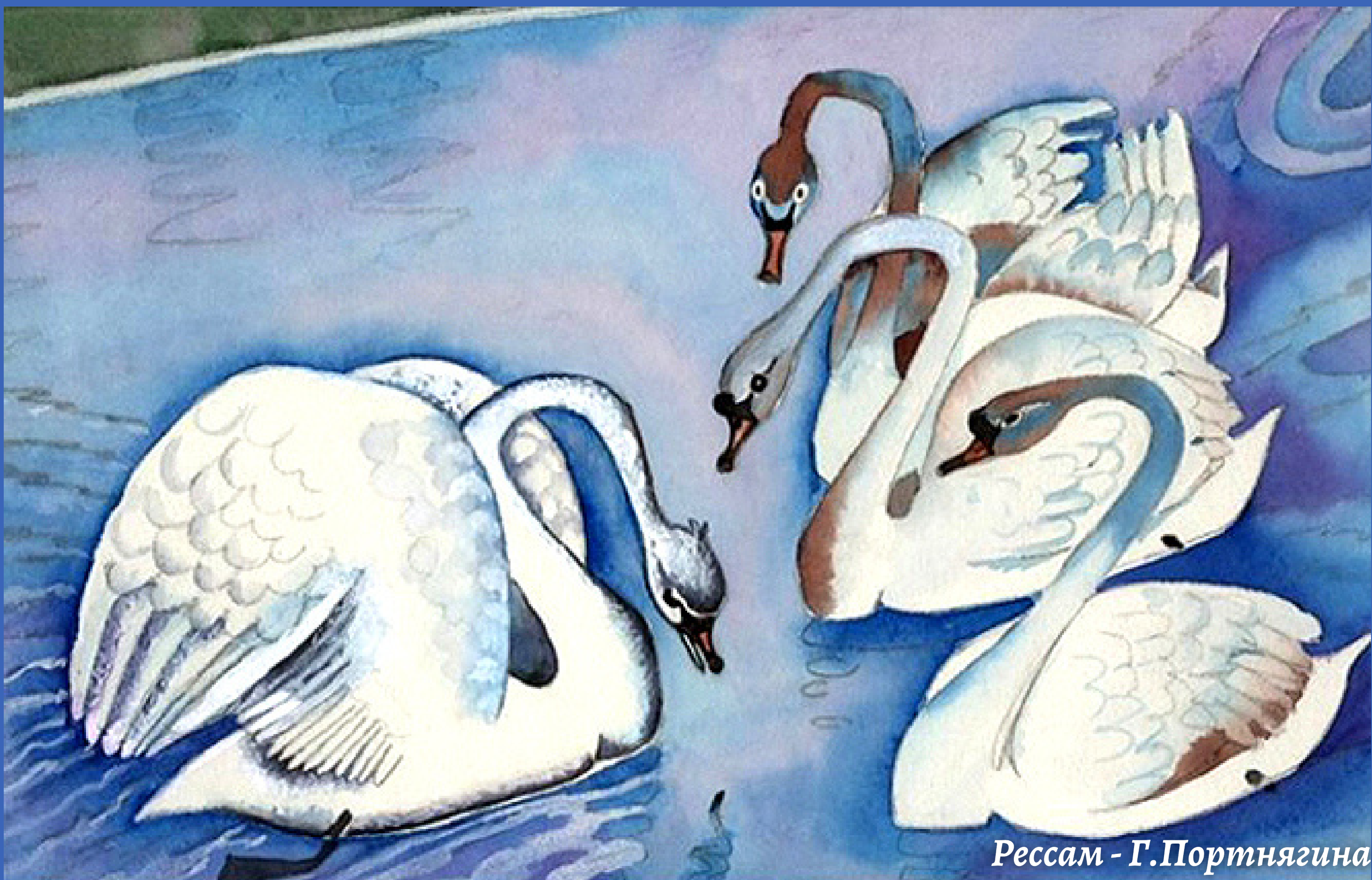
Ресам - Г.Портнягина

Бакъса, буюк бир багъчанынъ ичинде
келип къонгъан. Алма тереклери чечекке
бурюнген, эрылгъан озюнинъ къокъулы
салкъымларыны айланчыкъ арыкънынъ
устюне салындыргъан. Мында пек яхшы
эди, этрафтан баарь къокъусы келе эди.

**Бирден сыкъ къамышлыкъ ичинден учь
дане аджайип акъкъуш ялдап чыкъты. Олар
олдукъча енгиль ялдай эдилер, дерсинъ сув
устюнден тайып кетелер. Папийчик оларны
таныды ве юрегини насылдыр бир гъам
сарып алды.**

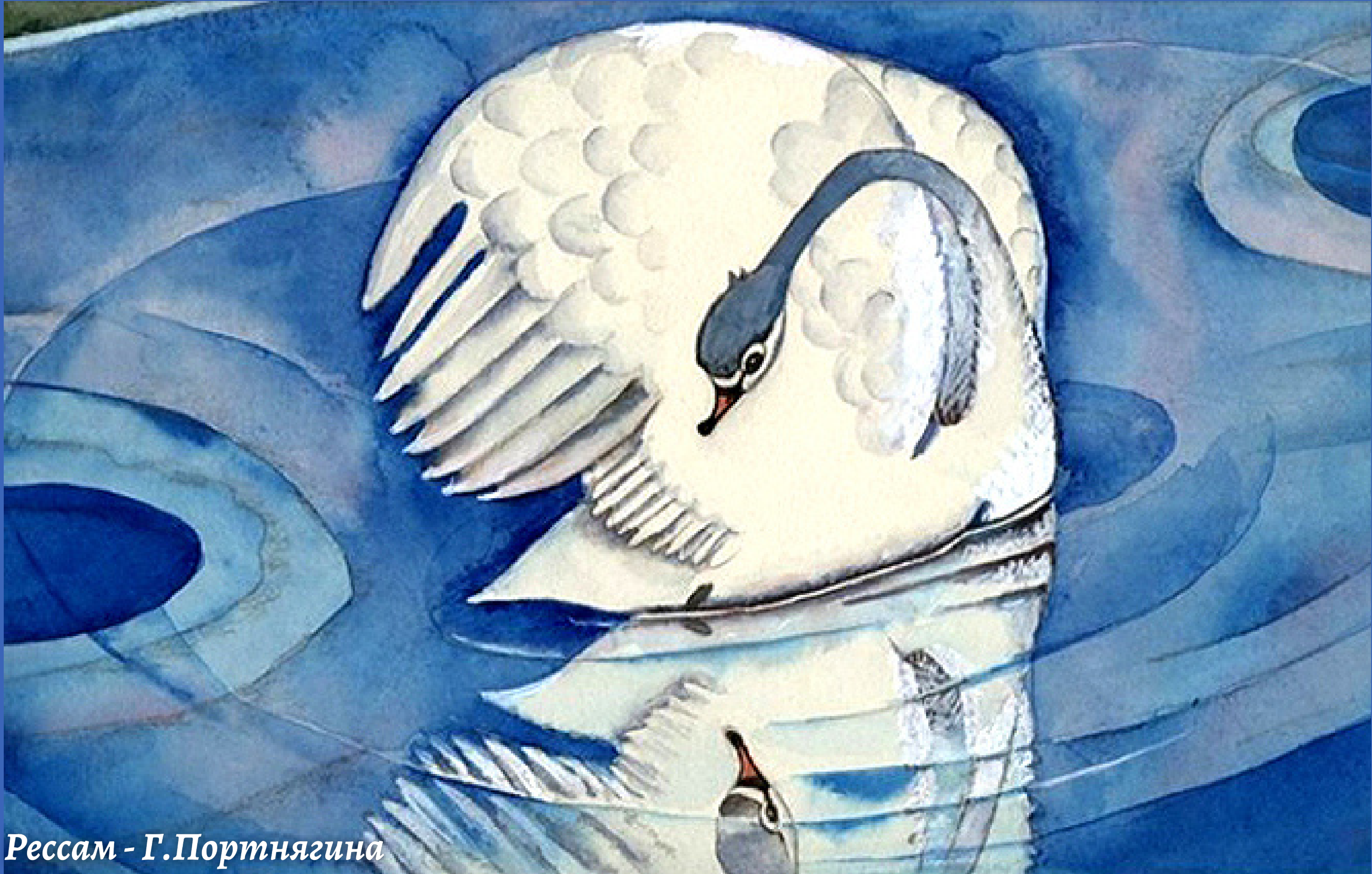
**"Шу ири къушчыкъларнынъ янына учып
барайым. Ола билир, бойле бир
бешаретлигимнен оларнынъ янларына
баргъаным ичюн меничѣкчюлеп
ольдюрирлер.**

**Ольдюрселер не олгъан! Папий ве
тавукъларнынъ тишлемелеринден,
къышнынъ сувукъ ве ачлыгъыны чекмектен
эйиси оларнынъ котегинден олейим."**

**Папийчик сувгъа тюшти, аджайип
къушларгъа догъру ялдады.**

**Олар оны корьгенлеринен, къанатларыны
къакъып, онъа якъынлаштылар.**

Рессам - Г.Портнягина

Заваллы папийчик башыны эгип:

- Ольдюринъиз мени! - деди.

Шу арада папийчик сув ичинде озюнинъ суретини коръди. Ёкъ, шимди о эвельки кок тюзлю титис папий дегиль де, бем-безакъкъуш эди. Буюк акъкъушлар оны сарып алды ве башларынен сыйпап башладылар.

Багъчагъа балалар чапып кельдилер. Олар акъкъушларгъа отьмек парчалары ташладылар. Олардан энъ кучюги:

- Бакъынъыз, янъысы учып кельген! Янъысы учып кельген! - деп багъырды.

Балалар пек къувандылар ве ялыгъа ана-бабаларыны чагъырдылар. Буюклер ве балалар ялыда къайнашып, сувда ялдагъан бу ири, бем-безъ къушларны сейир эттилер. Оларнынъ эписи бир фикирде эди:

- Янъы акъкъуш эписинден яхши! Энъ тегиз эндамлысы, энъ дюльбери янъы акъкъуштыр!

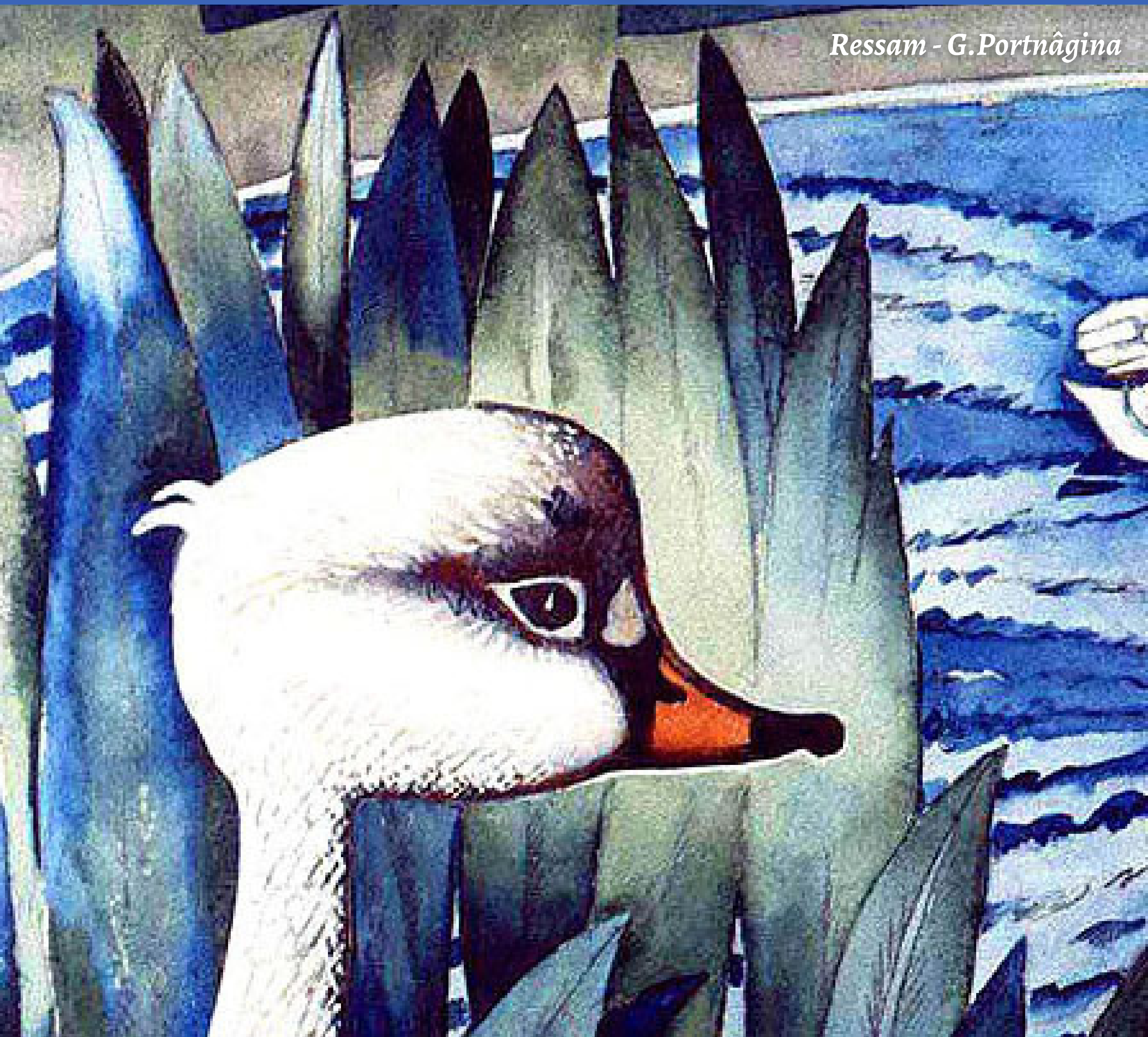
Рессам - Г.Портнягина

**Къарт акъкъушлар яш алдында
озьлерининъ кибирли боюнларыны
эгдилер. Яш акъкъуш исе утанды, шунунъ
ичюн де башыны къанаты астында сокъты.
Озюнинъ кечмишини, эр кес оны кульген,
титис бир папийчик олгъан вакъытларыны
хатырлады. Мына онынъ къанатлары кене
шувулдады, дюльбер боюны огге узанды ве
коксюнден къуванчлы бир давуш къопып
чыкъты.**

Titia papiyçik

Ressam - G.Portnâgina

Hans Kristian Andersen

L.Aliyeva, G.Murtazayeva. EDEBİY OQUV 4

**Yaz maali. öllerde endi avdarlar sararğan,
alınğan pienler kebenlerge toplanğan.**

**evre etinde teren uluqlar olğan eski ev
küneşke qarşı tura. Evniñ divarından suvğa
barğance qampalar öse. Bu qampalar o qadar
büyük ki, olarnıñ yapraqları tübünde ufaq
balalar gizlene ediler.**

Qampalar arasında, ormanda olğanı kibi, tınç ve titis edi. Papiy mında öz yımırtaları üstünde külük yata edi. Endi çoqtan külük yatqanından, bayağı bezgen edi. Niayet yımırtalarıñ qabuqları çatladı. Papiyçikler qıbırdaştı, qabuqnı çökçüledi ve başçıqlarını uzatıp çıqardılar.

- Pip, pip - dedi olar.

- Krâk, krâk! - dep cevaplandı ana papiy.

Papiyçikler qabuqlarından çıqtı, etraflarına köz kezdirip, qampalarnıñ yeşil yapraqlarına baqtılar. Anaları olarğa keder etmedi: yeşil tüs köz içün faydalı bir şeydir.

- Vay, bu dünya ne qadar büyük eken! - dedi papiyçikler.

Elbet de büyüktür! Qabuqları içinde yatqanda, tarlıq edi, şimdi ise bolluqqa baq!

Anaları balalarından soradı:

"Dünya degenleri tek bu yerdir belleysizmi? Yoq, dünya degenleri bağçanıñ o tarafına uzanıp kete ve çöllegece bara. Lâkin anda men özüm de olmadım... Soñ, nasıl, epiñiz çıqtıñızımı? - dep soradı o, ayaqqa turıp. - Yoq, daa episi çıqmağan, eñ büyük yımırta olğanı kibi tura... Tezden çıqsa eken." Papiy kene yerine oturdı.

Ahırır, büyük yımırta da çatladı. Papiyçik qabuqтан süyrelip çıqtı. Lâkin bu papiyçik pek balaban ve titis edi! Papiy, oña baqıp, şöyle dedi:

- Qarardan ziyade balaban! Menim balalarırma asla da oşamay. Bu birisi kök tüste. Barıp da köküş balası olmasın!

Ertesi künü ava pek yahşı oldı. Papiy özünüñ ailesinen yaqındaki uluqqa ketti. Papiy, bilt-bilt etip, suvğa tüştı, başını yalığa çevirdi, balalarını çağırdı. Papiyçikler, çoq tüşünip turmadan, biri-biriniñ artından suvğa tüstiler.

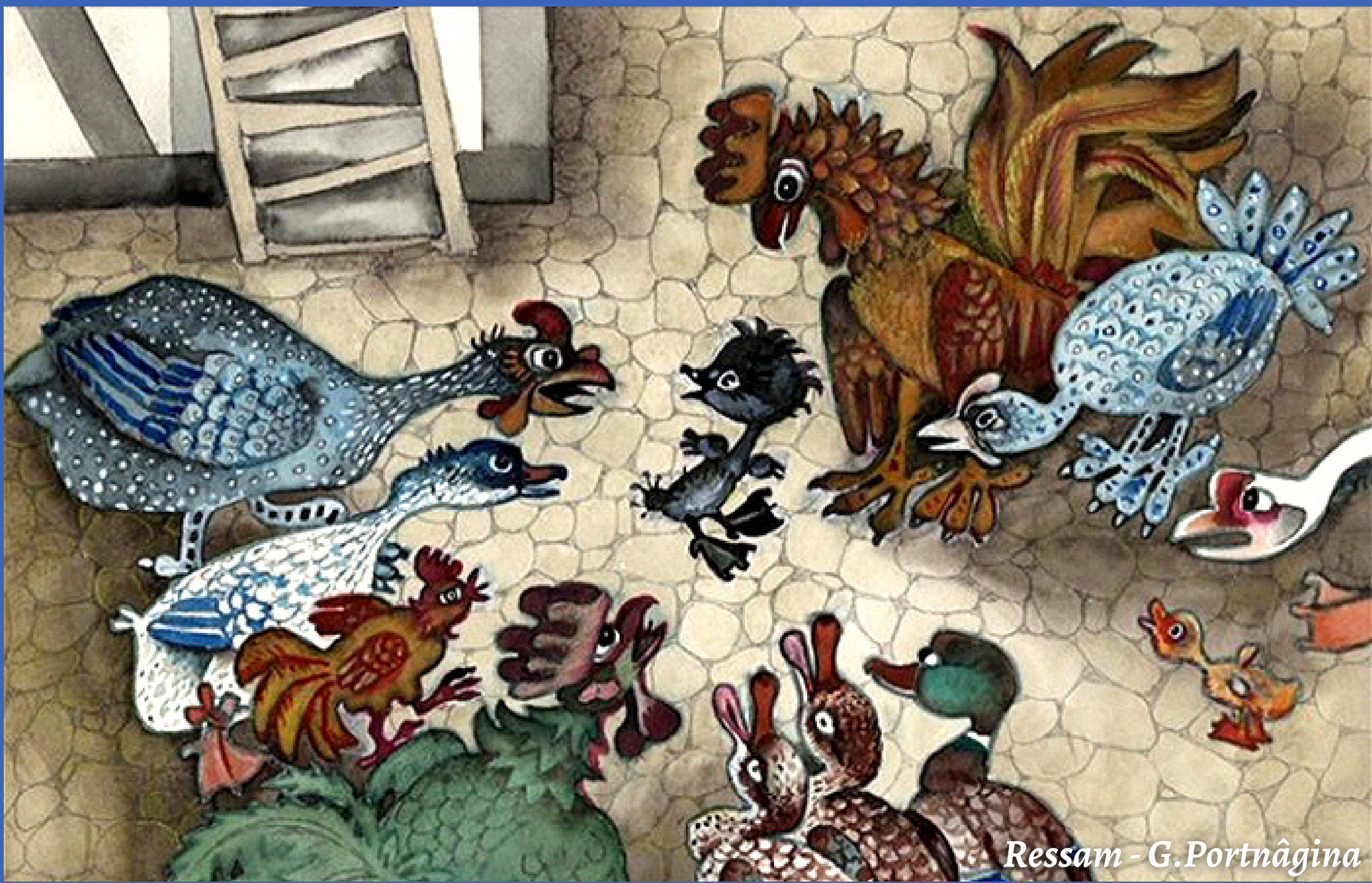
Suv olarnıñ başlarını örtse de, tezden suv üstüne atılıp çıqtılar ve yaldap kettiler. Atta kök tös titis papiyçik de olardan artta qalmadı.

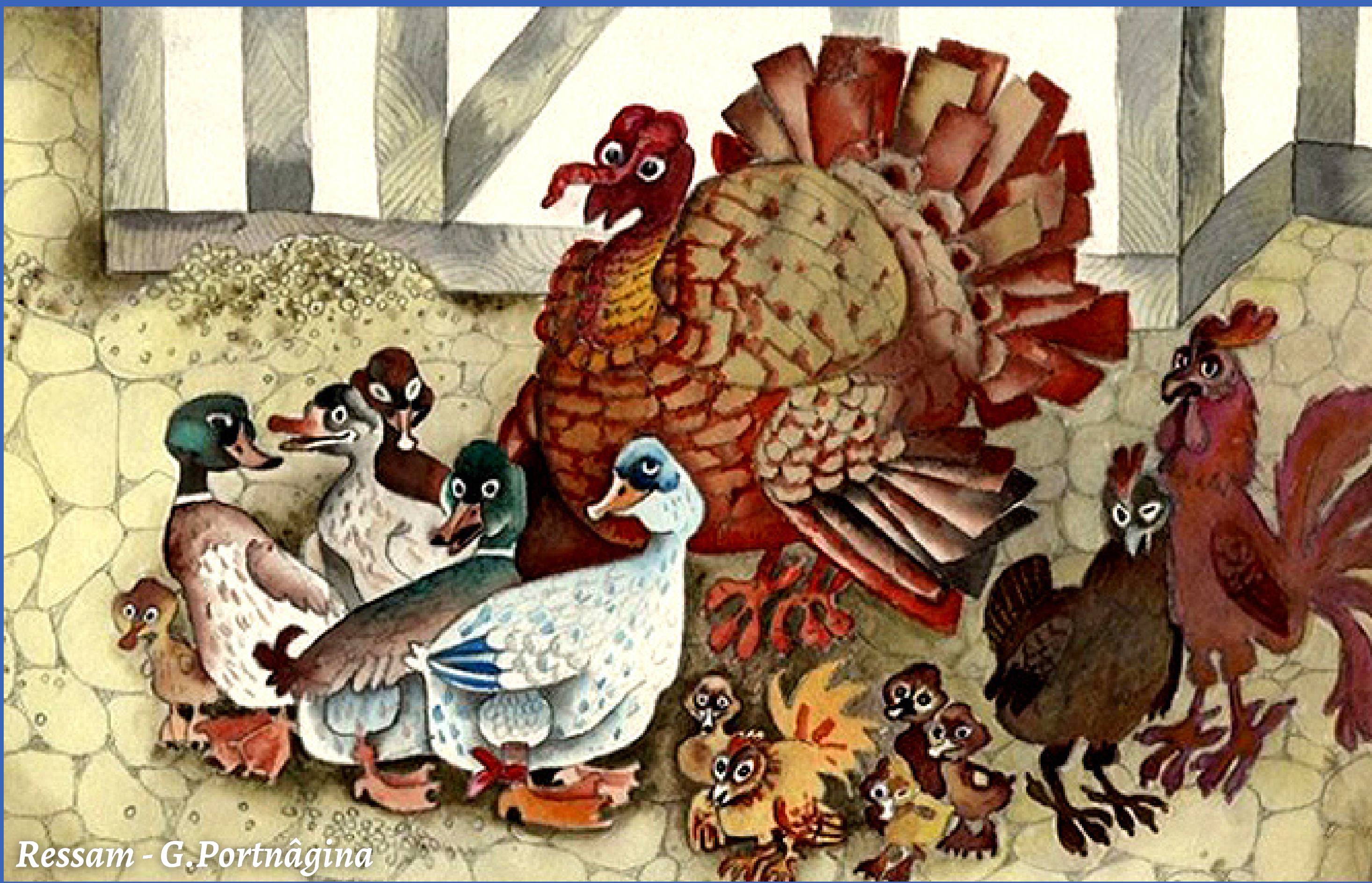
Yalığa kelip çıqqan papiy, balalarına şöyle dedi:

- Balaçıqlarım, endi benim peşimden keliñiz. Men sizni quşlar ailesine köstermek isteyim. Amma yahşı baqıñız, barıp da olardan biri üstüñizge basmasın. Mışıqlardan da saqt oluñız!

Olar quş azbarına kelip kirdiler.

Papiyçiklerni bütün quşlar begendiler, tek bir eñ soñunda yımirtadan çıqqan titis papiyçikke yol bermediler. Onı, tek bir papiyler degil, tavuqlar da çökçüledi, qaqıştırdı ve eriştirdiler.
-Bu biri - qarardan ziyade balaban! - dedi olar.

Doğğanda, ayaqlarında şporları olğan ve bunıñ içün de özünü episinden üstün tutqan ata-köküş qabardı-qabardı da, yelkenli gemi kibi, papiyçikniñ yanına uçıp keldi, onıñ közlerine baqtı ve qanatlarını qaqtı, açuvından tarağı qıp-qızıl oldı. Zavallı papiyçik ne yapacağını, qayda gizlenecegini bilmey qaldı. Böyle titis doğğanı içün, onı bütün quşlar küle!

Birinci kün mına böyle keçti.

Bundan soñ papiyçikniñ alı daa fena oldı. Zavallını bütün quşlar quvalay ediler. Atta qardaşları bile oña:

- Bare seni mışıqlar aşasa edi, beşaret! - dey ediler.

Anası eki sözniñ birinde:

- Közüme körünme, qamış ayaq! - dey edi.

Papiyler onı tişley, tavuqlar çökçüley, quşlarnı beslegen qızçıq ise onı ayağınen qaqıp yibere edi.

Ahır-soñu, papiyçik dayanamadı. Qoradan sekirdi ve çıqıp ketti. Pıtaqlar üstündeki quşçıqlar, ondan ürkip, uçıp kettiler.

"Men titisim, onıñ içün menden qaçalar", - dep tüşüнди papiyçik.

O, ep çaptı, çaptı ve niayet kiyik papiyler yaşığan büyük sazlıqqa barıp yetti. Gecesini anda keçirdi. Zavallı pek yorğun ve kederli edi.

Ertesi künü sabası yuqudan uyanğan kiyik papiyler yanlarında yañı arqadaş körip, ondan soradılar:

- Sen nasıl quşsıñ?

- Sen pek çirkinsiñ, - dedi kiyik papiyler. - Lâkin bunıñ bizim içün emiyeti yoq. Amma baq, biznen soy-sop olmağa tırışma.

Böyle şey papiyçikniñ aqlına de kelmegen edi. Onıñ birden-bir istegi qamışlar tübünde yaşamaq ve sazlıq suvu içmek edi.

Papiyçik sazlıqta eki kün yaşadı. Şu künleri anda eki dane kiyik papiy uçıp keldi. Olar da yımirtadan daa yaqında çıqqanlar.

- Dost, bizni diñle, - dedi olar. - sen pek hucursıñ, saña baqması bizge şeñlik bere. Biznen yaşap, uçıp yürmege isteysiñmi?

Şu daqqası "Pif!Paf!" davuşları qoptı ve kiyik papiylerniñ ekisi de qamışlar tübüne yıqıldılar; suv qannen qızardı. "Pif! Paf!" - kene davuş qoptı. Bu arada kiyik papiylerniñ bütün sürüsi qamışlar içinden kökke köterildiler. Atış toqtamadı. Avcılar sazlıqnı çevre-çetten sarıp aldılar, olardan bazı birleri sazlıq yanındaki terekleriñ pıtaqları üstüne yerleşkenler. Kök tüslü tütün terekleri bulut kibi qaplap, suv üstünde yayıldı.

Sazlıqta avcı köpekleri çapıştılar. Olarnıñ keskin-keskin ürüvleri eşitildi. Qamışlar ve alabotalar o yaq-bu yaq sallandılar. Zavallı papiyçik, qorqusından, az qaldı öleyazdı. Başını qanatı astında saqlamaq istedi, lâkin tilini salındırğan ve közlerini yıldıratqan avcı köpegi şu saat onıñ yanına çapıp keldi. Köpek papiyçikke baqtı, tişlerini qayradı ve kene çapıp ketti.

**"Toqunmadı! - dedi papiyçik zornen nefes alıp.
- Pek beşaret olsam kerek, meni aşamağa
ciyrendi".**

**Papiyçik, av bitkence qamışlar tûbünde pısıp,
qıbırdamayıp yattı.**

**Atışlar tek aqşam üstü tındı. Zavallı papiyçik
yerinden turdı, etrafına baqtı ve çöller,
torğaylar içinden çapıp ketti.**

Aqşamğa taba ufaq ve eski bir evge barıp yetti. Ev pek cartı edi: sanarsıñ yıqılacaq amma, qaysı tarafqa yıqılmasını bilmey. Evniñ qapusı bir demirinden ayırılıp, yantayıp tura edi. Papiyçik qapu arasından içeri kirdi.

Bu evde bir qartiyçik özüniñ birden-bir tavuğı ve pardoşinen yaşay edi.

Ressam - G.Portnâgina

**Sabasına pardoş ve tavuq papiyçikni eslediler;
pardoş miyavladı, tavuq ise adaqladı.**

**- Anda ne bar? - dep soradı qartiy ve aylanıp
baqtı.**

**Soqurlığı sebebinden, papiyçikni semiz bir
papiy belledi. Onı özünde qaldırmaq qərarına
keldi.**

Zavallı papiyçik bütün kün bir köşeçikte pısıp ve yanıqsırap oturdu. Künlerden birinde, qapu artınace açılıp, odağa taze ava ve küneşniñ aydın yarığı kirdi. Bunı körip, papiyçikniñ suvda yaldaycağı keldi. İstegi pek büyük olğanından, bu aqta tavuçıqqa da ayttı.

Ressam - G.Portnâgina

- Tapqan şey! - dey tavuqıq. - Boş-boşuna oturğaniñdan, aqılıña çeşit ahmaqlıqlar kele. Men yapqan kibi, se de yımırta qozla, ya da pardoş kibi miyavla, o vaqıt olmaycaq şeylerni unutırsıñ.

- Yoq, başımnı alıp keterim, ğaliba, - dedi papiyçik.

- Ketseñ, yahşı olur edi, - dedi tavuqıq.

Ketti. Suvlarda yaldadı, başını egip, suvğa daldı. Lâkin etrafındakiler onı küle ve quva ediler, çünkü papiyçik pek çirkin edi.

Künler keçti, küz keldi; ormandaki yapraqlar sarardılar. Ruzgâr olarnı qoparıp ala da, avada savura edi. Suvuqlar başladı, kök yüzünü bulutlar qapladı. Divar üstündeki qarğa, pek yaman üşügeninden, qarıldap başladı. Zavallı papiyçikniñ vaziyeti ağırlaştı.

Aqşamlardan birinde, küneş qonayatqanda, orman artından bir sürü acayip quş kökke kötereldi. Olar qar kibi bem-beyaz, uzun ve dülber boyunlu ediler. Olar aqquşlar ediler. Truba sesine oşağan davuşlarınen bağırışıp, keñ qanatlarını qaqp, suvuq toğaylardan deñiz artlarına, sıcaq diyarlarga uçıp kete ediler.

Olar pek yüksek köterildiler. Zavallı papiyçikni belgisiz bir telâş sardı. Suv içinde aylançıq kibi burulup, boynunu uzattı ve öyle bir keskin em de hucur sesinen qıçırdı ki, davuşından tap özü qorqtı. Acayip quşlar közden ğayıp olğan soñ, papiyçik kene suvğa daldı, suv üstüne köterildi, lâkin bu areketlerni ne içün yapqanını özü de bilmey edi. Uçıp ketken quşlarnıñ adlarını da, qayda uçqanlarını da bilmey edi, lâkin olarnı dünyada er kesten ziyade sevdi.

Ressam - G.Portnâgina

Şu yılı qış pek suvuq oldı. Suvniñ tekmiñ buzlamaması içün, papiyçik tınış almadan yaldamağa mecbur oldı. Lâkin onıñ yaldağan suv yolağı kün-künden tarlaştı, çünki endi ayaz suvuqlar başlağan edi.

Şu qattı qışta papiyçikniñ başına kelgen bütün belâlarını, bahıtsızlıqlarını ikâye etmesiniñ çaresi yoq.

Niayet, yer yüzünü kene küneş qızdırdı. Qarılğaçlar yırlap başladılar. Baar qaytıp keldi.

Papiyçik, bütün qış durağı olğan qamışlar içinden çıqıp, uçıp ketti. Onıñ qanatları evelkinden çoq quvetli ediler. Bu qanatlar onı tez-tez uçurıp, ögge doğru alıp kettiler.

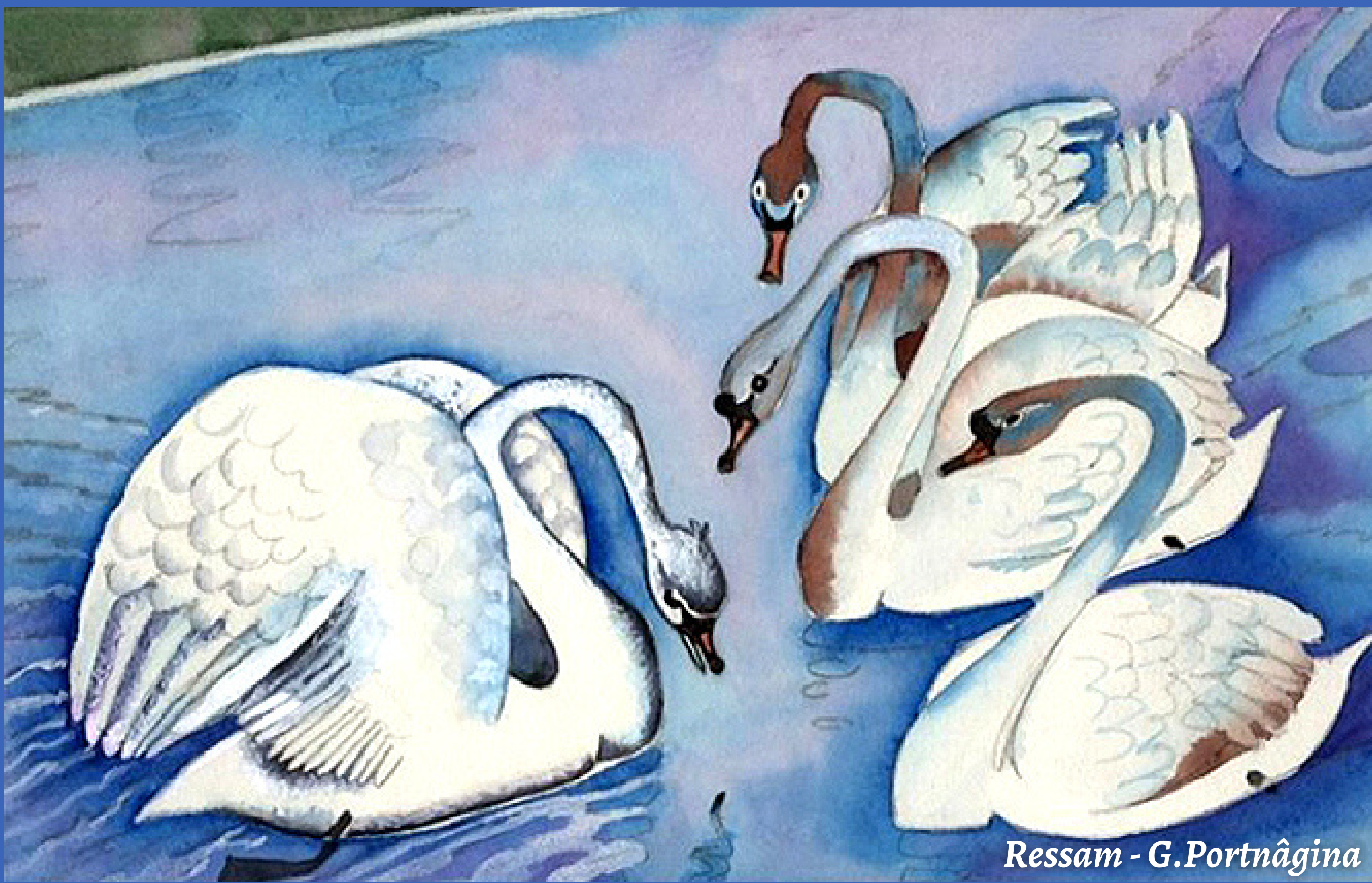

Baqsa, büyük bir bağçanıñ içinde kelip qonğan. Alma terekleri çeçekke bürüngen, erılğan özüniñ qoqulı salqımlarını aylançıq arıqnıñ üstüne salındırğan. Mında pek yahşı edi, etraftan baar qoqusı kele edi.

Birden sıq qamışlıq içinden üç dane acayip aqquş yaldap çıqtı. Olar olduqça yengil yalday ediler, dersiñ suv üstünden tayıp keteler. Papiyçik olarnı tanıdı ve yüregini nasıldır bir ğam sarıp aldı.

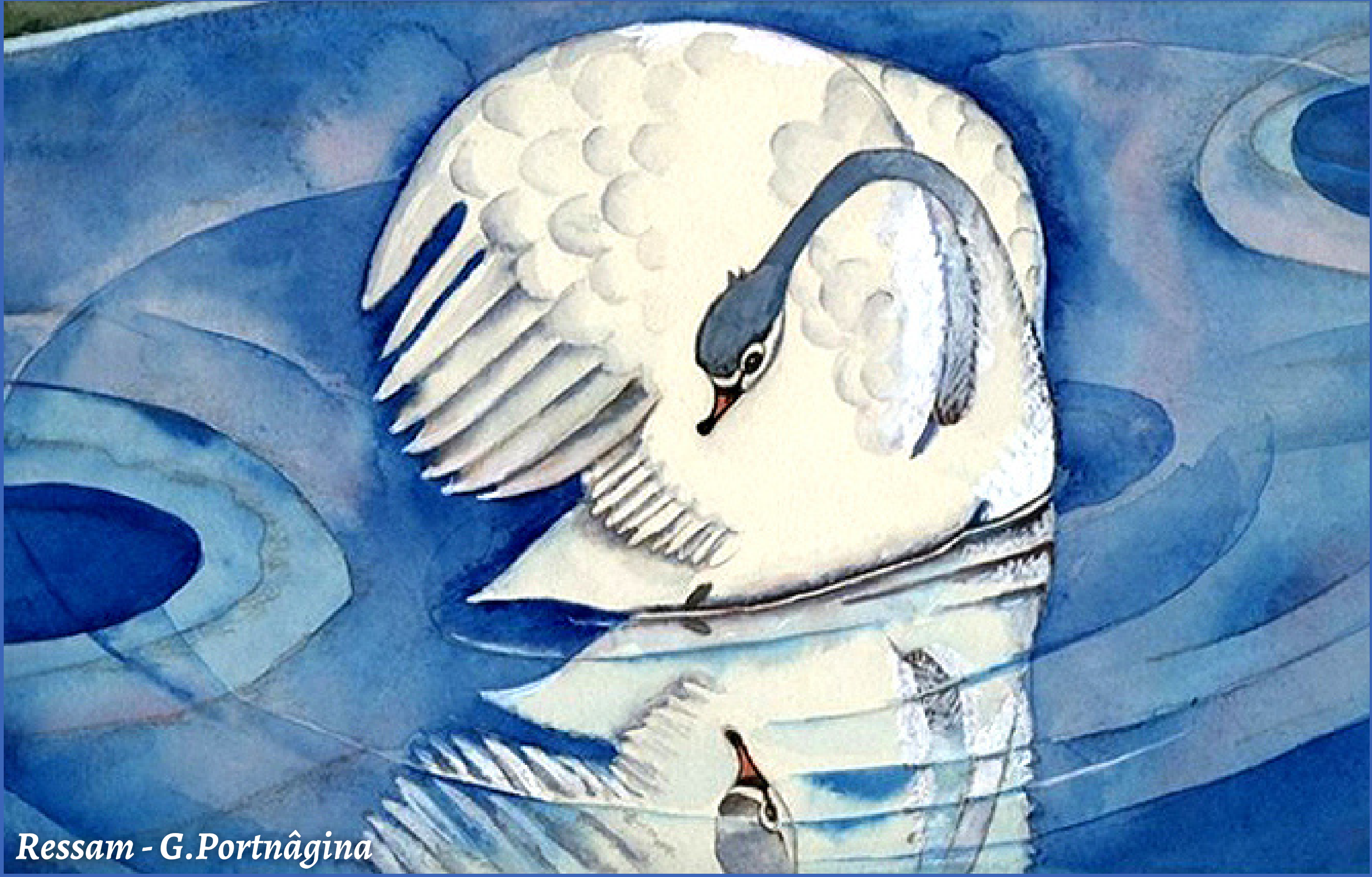
"Şu iri quşçıqlarnıñ yanına uçıp barayım. Ola bilir, böyle bir beşaretligimnen olarnıñ yanlarına barganım içün meniçökçülep öldürirler.

Öldürseler ne olğan! Papiy ve tavuqlarnıñ tişlemelerinden, qışnıñ suvuq ve açlığını çekmekten eyisi olarnıñ köteginden öleyim."

Papiyçik suvğa tüşti, acayip quşlarğa doğru yaldadı.

Olar onı körgenlerinen, qanatlarını qaqıp, oña yaqınlaştılar.

**Zavallı papiyçik başını egip:
- Öldürüñiz meni! - dedi.**

**Şu arada papiyçik suv içinde özüniñ süretini
kördi. Yoq, şimdi o evelki kök tüslü titis papiy
degil de, bem-beyaz aqquş edi. Büyük aqquşlar
onı sarıp aldı ve başlarinen sıypap başladılar.**

Bağçağa balalar çapıp keldiler. Olar aqquşlarğa ötmek parçaları taşladılar. Olardan eñ küçügi:

- Baqıñız, yañısı uçıp kelgen! Yañısı uçıp kelgen! - dep bağırdı.

Balalar pek quvandılar ve yalığa ana-babalarını çağırdılar. Büyükler ve balalar yalıda qaynaşıp, suvda yaldağan bu iri, bem-beyaz quşlarnı seyir ettiler. Olarnıñ episi bir fikirde edi:

- Yañı aqquş episinden yahşı! Eñ tegiz endamlısı, eñ dülberi yañı aqquştı!

Qart aqquşlar yaş aldında özleriniñ kibirli boyunlarını egdiler. Yaş aqquş ise utandı, şunıñ içün de başını qanatı astında soqtı. Özünüñ keçmişini, er kes onı külgen, titis bir papiyçik olğan vaqıtlarını hatırladı. Mına onıñ qanatları kene şuvuldadı, dülber boyunu ögge uzandı ve köksünden quvançlı bir davuş qopıp çıqtı.

